

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

STRATEGIA PĂCII

În această săptămână, un eveniment de o importanță deosebită s-a înscris în cronică politică românească și internațională: la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al Republicii Democratice Germane, a efectuat o vizită oficială de prietenie în țara noastră. Această vizită a pus încă o dată în lumină, cu pregnanță, caracterul exemplar al relațiilor dintre cele două țări și popoare care construiesc socialismul. Dimensiunea colaborării bilaterale în multiple planuri, stabilirea reperelor concrete pentru intensificarea acestui proces — incluzând domeniul de bază ale economiei, electronica și microelectronica, construcția de mașini, chimia, metalurgia, sectoarele științei și tehnicii, sint coordonate relevante în jurul cărora s-au axat convorbirile oficiale.

Cum relevantă este analiza aprofundată a situației internaționale aducând în prim plan puncte de vedere comune, căi de acțiune pentru rezolvarea multor probleme ale umanității.

Pe parcursul acestei întâlniri, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sintetiza prioritățile actuale etape într-un adevărat program strategic de edificare a păcii, a viitorului:

Europa unită în diversitatea orânduirilor sociale, o Europă a păcii, independenței și progresului;

— Transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, fără arme nucleare și chimice și, totodată, realizarea de zone denucleezate în nordul și centrul Europei, în Mediterana și în alte regiuni ale lumii;

— Intensificarea eforturilor pentru rezolvarea numai pe cale politică a tuturor problemelor litigioase dintre state — o pace globală, justă în Orientul Mijlociu prin organizarea unei conferințe sub egida O.N.U. la care să participe toate părțile interesate, inclusiv O.E.P. și Israelul, aplicarea rezoluției O.N.U. pentru încetarea războiului dintre Iran și Irak, asigurarea navigației libere în zona Golfului, ca de altfel, în toate oceanele și mările lumii;

— Necesitatea unor acțiuni concrete pentru soluționarea problemelor subdezvoltării, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, propunându-se în acest sens organizarea unei conferințe în cadrul O.N.U. la care să participe alți țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate.

Am reprodus această prezentare sintetică pentru ca ea constituie, așa cum subliniam mai sus, o însumare a reperelor fundamentale, vitale dintr-o strategie a păcii mondiale.

Angajamentul României în rezolvarea acestor probleme de extremă urgență, exprimat prin gândirea și acțiunea politică ale președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, are valoarea unei opțiuni de înalt umanism. Faptul că aceste obiective, aceste priorități s-au aflat pe agenda convorbirilor dintre cei doi conducători de partid și de stat, faptul că ele s-au concentrat într-un Apel comun, adresat tuturor popoarelor și statelor din Europa, apel inclus ca atare în Comunicatul comun al vizitei, configurează un model de acțiune concretă pentru viața politică internațională.

Acum, cînd constelația de constiință a planetei are drept stele fixe dezvoltarea și pacea.

Adică, asigurarea viitorului.

In prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, ieri au avut loc lucrările sesiunii a VI-a a celei de-a IX-a legislaturi a Marii Adunări Naționale.

Desfășurată în perioada premergătoare unor semnificative evenimente din viața patriei — Conferința Națională a partidului și împlinirea a patru decenii de la proclamarea Republicii, actuala sesiune și-a propus adaptarea unor legi de o importanță deosebită pentru dezvoltarea economică-socială a patriei, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor și orientărilor Congresului al XIII-lea al partidului, legi care vor fi examinate de către comisiile de specialitate, urmînd a fi apoi supuse dezbaterii Marii Adunări Naționale.

EMINESCU

Un text inedit de Pompiliu Constantinescu

asupra liricii eminesciene perspectivele sint necentenit deschise; privită în veacul în care apare, cași în epoca ce-i urmează, ea se-nalță monumental. Dacă poezia de astăzi nu-i mai este direct tributară, Eminescu rămîne totuși cel mai luminos far; dinșpre el rășbat razele și spre el se atîntesc privirile, ca spre un semnal al tuturor plecărilor și întoarcerilor pe marea poeziei.

Sau încercat altele explicații, unele mai subtile decît altele, ale farmecului înelabil din turbidătoarele lui poeme și s-au dat altele interpretări asupra sensurilor ce ascund. Ca ori ce mare scriitor, Eminescu este vesnic nou și totuși același; fondul, să-i zicem fără nici o intenție de diminuare, de banalitate, adică de permanență umană, se perpetuează în mincia tuturor generațiilor; el este poezia lui Eminescu și în mediul său și în mediul nostru, în mediul nostru și în mediul nostru.

Forța de contemplație este mereu proaspătă, în cele mai scurte, cași în cele mai vaste poeme eminesciene, căci lumea lor subiectivă e proiectată într-un plan superior. Accentele particulare își găsesc un ecou multiplicat, în toate liniile, însă, ca în ori ce mare operă se disting zone de penetrație, mai mult sau mai puțin îndepărtate, după capacitatea de înțelegere a fiecăruia; unul rămîne la suprafața de romanță, altul merge spre semnificațiile simbolice, un altul glăsoasă în marginea meditațiilor ei amare, vișind mai mult ideativ, iar altul, insirșit, își

poate îngădui să reconstituie o lume întreagă de sentimente și presimțiri, de ecouri subterane și de elevații sublime; lirica eminesciană atinge limitele nevăzute ale absolutului, semn al creației de geniu; astfel, sensurile ei nu se epuizează niciodată și rămîn, într-un fel, ermetice, enigme clare și totuși obscure, pe care încercăm mereu să le surprindem în esența lor.

Eminescu nu se mai recomandă astăzi, ci se înfățișează; opera lui poetică se presupune asimilată, în elementele ei vizibile, controlabile; de cite ori o prezentăm, trebuie s-o reasimilăm din altă perspectivă, din altă semnificație și, din umultul ei de rezonanță, să desprindem cel puțin una, care să pară revelatoare. A-i recedia, în înțelesul strict material, a deveni o operație fără riscuri, de cînd textul a fost restabilit în monumentală editie Peripeticius, dela care vor porni toate recenziile. Așadar, nu revendicăm nici un merit, altul decît exactitatea ediției de față, fidelă textului său critic aducîndu-i aici omagiuul cuvenit, de recunoștință; iar, ca un omagiu complimentar, adus celui dinții critice al nostru, care a prezentat în trăsăturile împrejurări stuate, din viața poetului, prima ediție a Poeziilor, am păstrat intactă fizionomia ediției Măroescu.

Dela romanul de adolescență, Geniu pustiu, pînă la mitul liric al maturității lui poetice, Luceafărul, Eminescu a fost obsedat de modul cum se reflectă lumea în constința genului. Destinul lui în raport cu cosmosul, cu societatea și cu instinctul fundamental al speciei este linia de foc ce-i străbate inspirația. Imagina „bătrînului dascăl” nu este un simplu portret convențional al savantului și gânditorului, desprins de continențele lumesti; problema originii și finalității universului îl preocupă, ca enigme esențiale ale existenței în genere, dar și în raport cu sine însuși; deslegarea lor nu-l face totuși mai fericit decît pe ceilalți muritori, de care îl apropie o soartă comună.

Inconfesabilul geniului față de societate naște din lipsa ei de aderanță pentru adîncimea lui de gîndire, pentru grațiozitatea inspirărilor lui poetice și pentru dezinteresarea lui personală în treburile publice.

Pe toate planurile însă, geniul este un mare intrigant, din cauza însăși condiției lui superioare; pînă să-si contemple derulile individuale, potentate de capacitatea lui de a simți, se înalță și la o contemplație generală, asupra destinului uman, în măsura în care și el participă, fatal, la umanitate. O dublă constință se va reflecta în meditația lui lirică, asupra iubirii și a morții, poli între care-si mișcă patetic sensibilitatea. Romanticismul eminescian participă astfel la două zone, una general umană, asupra ogîndeste ori ce constință și una puternic individuală, ogîndind constința genului, afectat de esențialele instincte, amorul și viața, cu fata ei negativă, moartea.

Moartea individuală nu este o enigmă, care preocupă constința poetului; ea se absoarbe în tema și viziunea morții cosmice, în risipirea finală a universului, născut din voința Demiurgului și sortit să dispară, cîndva, din aceeași voință care ne depășește; căci dacă: „E vis al nefinitei universul cel himeric...”, ră-

Luceafărul

NOUA GEOGRAFIE LITERARĂ

Despre emoția poetică

după un debut calm, îndatorat mai degrabă reflexului liric, impulsului cultural, calofilei și alitudinii blind-estetizante. (Vară timpurie), după o serie de avatarii, cînd ecologice (Cortina), cînd evocatoare de teritorii ale concretului și, deopotrivă, ale imaginareului (Eptog) și ajungînd cu prosopatul volum, intitulat, parca în urma unui pact cu simplitatea, Poeme (Ed. Eminescu, 1986), exact în punctul din care a plecat la debut, în 1979.

Zbuciumul femininătăii închise în castelul stereotipiei cotidiene, inconștiente de sancturile cu apă ale universului casnic depersonalizant; s-a stîns în constința apartenenței la un micro-cosmos în care răzvrății, dezamăgiri și iluzii par, izolată, clătinate de adierea desertațiunii la înălțimile unui fir de lărbă care nu e decît destinul speciei. „Te ridici pe firul kerbi / corzi, iar te ridici / Un ochi urias te contemplă, (Variantă).

Urmînd parca sialul neliniștit al unei Corăbi a lui Sebastian, poeta se abandonează procesului de mecanizare a umanului, proces pe care, în pas cu vremurile, îl împinge în zona computerului, a electronului, a curentului de înaltă ten-

sione ce vin să se substituie principiilor vitale. Cu în fota porților închise ale Cuvîntului, Iosna Ieronim rostește o invocatie, solicită favorurile limbajului poetic, de-a-îi acorda viza de intrare în text cu tot arsenalul electronic-babilonian; „Acum mă vei primi și pe mine cuvîntule, / cu instrumentele, simulatoarele / creierii artificiale, / cu nalva mea arheologică (im) personală și / chirurgia plastică a sentimentelor / Mă vei primi, mă vei primi cu ale mele / paradoxuri în migratoare / peste configurația instinctelor, / inevitabilă / înșuite doza de anticorpi. Adaptoază-te...” (Ritual).

Înșivă pe cîmăurile de luptă ale imaginărilor fantast, înghesuță în tranșeele războiului „de poziii” cu cotidianul, lipsită de scinta aventurii, sensibilitatea poetă s-a repliat în blinda așteptare prudentă cu care, la momentul debutului, cădea printre portelanțele întimplărilor și evenimentelor. Insurență, care în volumul Cortina era oricînd gata să pună mina pe tîgăie și pe bătorul de covoare și să-si regle-

Traian T. Coșovei

Continuare în pag. a 6-a

Brașovul ireversibil

„Străbunii ne îndeamnă zimbitori să ne întarim pe aceste locuri o dată pentru totdeauna, să desăvîșim ceea ce ei au început”.

(Octav Șuluțiu, Brașov, 1937)

Brașovul este orașul meu preferat. Scriind despre el, mi-am spus, se cuvine să aleg o modalitate reporteriească mai lesită din comun. Nu voi recurge la temele și structurile frecventate. Faptul că am urmărit evoluția Brașovului vreme de trezeci și patru de ani îmi va ajuta poate să surprind ceva semnificativ din domeniul atît de subtil al evoluției mentalităților. Iar emoția semnă, ce mă încearcă ori de cite ori revin aici, amîună poate ivirea unei indușii globale cu privire la sufletul de azi al orașului. Este atrăgătoare ideea de film al scrierii unui reportaj. Textul ar urma drumul unui personaj (reporterul) către ordonarea impresiilor și intuțiilor sale într-o alcătuire coerentă. Un personaj făcînd eforturi de a rafina semnificații din masa nesfîrșită a faptelor și încercînd totodată să ocotească formulele și expresiile gata făcute.

O CONVERSAȚIE

De undeva trebuie să-și înceapă documentarea, spîrgînd astfel etapa chinuitoare a proiectelor ce se succed vertiginos. Îl caută pe un activist de partid, pe care îl cunoaște de vreo douăzeci de ani. Deși își vorbește cu dumnea-voastră, îl simte aproape un prieten al său. Are noroc.

ATITUDINI

O anatomie a liricii?

Căutînd să deschidă, precum V. Propp în naratologie, orizonturile noi ale poeziei, Ion Pogorilovski (Arhetipul expresiei lirice românești, București, Ed. Cartea Românească, 1987) încearcă să facă, recent, teoria arhetipului liricii românești, însoțit de „străbunul Platon”, de „venerabilul Croce”, de „înținea înspăimîntătoare a lui Hlder” și de necrutătoare instrumente ale reduției fenomenologice. Cu scopul de a lumina „miracolul primărilor zăgăzării lirice puse pe ritul limbii române” (p. 9), autorul, din aproape în aproape, „și tate una după alta treptele descinderii spre arhetip” (p. 8), sub semnul unor promisiuni majore: „Căci la urma urmei, pentru ce oare căutăm în creația anonimă arhetipul liricii autohtone? Fără îndoială, nu doar (și nici nu în primul rînd) spre a reveni spre o astfel de judecare a liricii culte, ci mai ales, spre a ne putea reînnoaște — parca investiții cu heraldica unui erin — în sfera de meditație filosofică asupra ființei spirituale a neamului. Acesta este adevăratul pariu al identificării și descrierii arhetipului liricii românești” (p. 35). Ajuns însă după aproape o sută de pagini în „situația de criză a vizualizării arhetipului” (p. 164), cînd constatînd că la

capătul drumului s-a ales cu puțin, autorul abandonează promisiunile arînd că ele au fost un artificiu retoric: „A trebuit să riscăm din capul locului (în Preambul) postularea existenței unui arhetip al întregii lirici românești. Accentul a căzut acolo, patetic, pe captivitatea interesului (și chiar a întropției) pentru o asemenea radicală aserțiune nemaiostită frontal pînă acum” (p. 121-122). După o maiestică personală, în loc să se decidă să explice existența abstractă de construct teoretic, cu opoziii de tipul invariant-variabile. I. Pogorilovski recurge în citate: „Dau nu poate fi auzit; ceea ce se poate auzi nu e el. Dau nu poate fi văzut; ceea ce...” (p. 123). Teama că „încercînd să sugerăm potrivirea căutării arhetipului cu alte strădăni moderne intrăm — nu fără frisoane — într-o adevărată evaluată terminologică” (p. 169), are rolul de a crea alte structuri de așteptare cititorului, de a motiva alte reduții fenomenologice și, parca, de a contura o aură... divină: „Arhetipul mai mult se arată decît este”; „deplinăteaa de chip sau de profil a arhetipului e mai degrabă obicui decît realizabilă” (p. 278). Dacă reduția eidetică se împlinște tirziu, abia cu descrierea pătrătului legic al lui Boethius pe care Greimas îl adaptoase textului epic, fazele ei formale sint prompte: I. Pogorilovski se oprește la cutrerea interesului (și chiar a întropției) pentru o astfel de judecare a liricii culte, ci mai ales, spre a ne putea reînnoaște — parca investiții cu heraldica unui erin — în sfera de meditație filosofică asupra ființei spirituale a neamului. Acesta este adevăratul pariu al identificării și descrierii arhetipului liricii românești” (p. 35). Ajuns însă după aproape o sută de pagini în „situația de criză a vizualizării arhetipului” (p. 164), cînd constatînd că la

Voicu Bugariu

Continuare în pag. a 7-a

În pagina a 3-a
Fondul principal
al culturii române
MEMORIA
POETULUI TINĂR
● Semnează: ● Artur Silvestri ● Constantin M. Popa ● Z. Cărlugea

Stefan Găitănaru

Continuare în pag. a 7-a

cu Schimboul

gură și mai ales cu femeia aia cu șitog, care dragălea un șarpe cit stinjenul. Și unde mai pu, cine îl adusese? El, Stan Bibu, drept preț al puterii lui!

Au ieșit cu toții din moară, făcând roată largă în jurul lor. Prea mult nu-și mai amintea Stan Bibu; a văzut doar cum se-nvîrte odată cu moara și cu salcimii de peste drum care dăduseră în floare, și altă, Cind s-a trezit, în piciorul drept parca avea un cuiț cu foc, iar robu nechea la căruța goală.

L-a doborât Limbăsoala, moașa satului, s-a arătat și la un șpiter care venise în sat la niște neamuri, umflătura s-a tras, dar rămăsece cu călcătura frînii.

Cind a dat gomena războiului a fost reformat, singurul din leatul lui care a rămas pe prispă.

Junglurii din ce în ce mai ascuțite îi treceau prin piciorul betag, dar nu se dădea bătăi tot îndemnind-o pe Gherghina pe care o simțea mereu mai în urmă: „Hai femeie, că, dă prinzul și n-am făcut mare brinză!”

Cind a urcat soarele spre nămiezi și l-a simțit în creștetul capului, Stan a dat semn spre mal. A trecut mai întâi să ridice coțul orb și cu el în spinare a tălat-o de-a dreptul spre poale.

A lăsat-o pe Gherghina să încropească corbii de roșioară și caracudă, iar el a trecut spre Bărăntaru să-și afle urma robului.

O singură dată intrase Stan Bibu în pălul cel alt gind decât pentru măcinat, cind și-a cumpărat calul. Trei căruțe de cotoiari, numai unu și unu l-a costat afacerea, dar merita. Robu era încă un puiaș, dar el, Stan Bibu, îl simțise. Așa că nu s-a temut de ooc cu Stroo-negustorul, căci el îl adusese. Om deslept Stroo-asta! Ceva, ceva simțise el că se schimbă, și-n război ca în război, aur să ai cu carul, dar degeaba dacă hambaru-i gol. O mîndreie crescuse puiașul în băutura lui Stan! Gitul lung, ca un lujer, picioare drepte, de frezle, cu călcătura ușoară și mîndră, burta nevedă, nări adînci, rozii și ochii mari, aprinși.

Ca pe un copil îl crescuse! Bea apă cu el din aceeași căldare, îl hrănea din căușul milni, iar la masa cimpului îl ținea mereu aproape, uneori cu capul pe umăr, de-l făcea pe-n satul să beașă ochii la o asemenea drăcoventă. „Bă a lui Bibu, îl auzeti, cu tine nu-l culci!” El surdica înțelept și le răspundea că așa o să facă, numai că n-a găsit bijama pe măsură!

Uite! acu pe Stan Bibu dind spre apa Bărăntarului. Își ridică poalele cămășii în cap, călîndu adîncul cu piciorul zdravăn. Dincolo, cu puteratul lung, începu să chibruze al lui Stan cu care nu se da bătăi nici în fața țirovnicului; asta cînta la solz și la mai toate frunzele cimpului, ca să iasă din el, cum îl plăcea să zică, mîroșul tîmii și prescurii. Stan avea însă un trîl, lung, lung, cu o întorsătură, pe care încroștea, n-o prinsese niciodată, deși îl dăduse aștuta de nu știu cîte ori tot vinul de împărțășanie din butelca părintelui.

N-a trecut mult și nu nechezat, la fel de lung, a tăiat liniștea pădurii, iar printre sălcii groase și bătrîne ce băteau parca mătîni în pămîntul întors de rituri nesătute, a apărut robul.

Niciodată Stan nu-l împiedicase; una, calul e cal și trebuie să aibă încurcat în coapte, alta, îl era miță de picioarele lui de lujer, cu călcătura mîndră.

Se lăsa mereu la voia lui, plîndu gloată, cînd asta se mai atîngea de porumbul Brăniștarilor, care, al dracului de neșăl, coborîseră cu pămîntul și lăsa înec de pe spinare robului, călîndu adîncul rece al Bărăntarului și ieși tocmai la mal, prin stuțarșul des.

Stăniță, jandarmul, sta pe crucea căruții, sorbind din găvan fierura de roșioară. „Gata, Stane, se isprăvi!”, și-l întinse un pecic de hirtie, pe care Stan Bibu îl aștepta de mult, cu numele lui scris mare, cit cerul, cum îl văzuse de multe ori în vis, și din care înțelese că este chemat călăraș cu schimboul, la regimentul cutare, din orașul cutare, cu robu cu tot — și urmau semnamentele — a doua zi la opt fix. Își întoarse privirea spre poala pădurii, întrebîndu-se ce e cu calul; n-apucă să mai șuere, așa deșise din apă și venea la trap nebun cu coama în vînt spre tirhat.

Soldatul Bibu Stan, călăraș cu schimboul, nu-și mai aduce aminte nimic, doar că o flacăra uriașă îl bufnise în piept. Peste cîteva luni de zile l-au adus acasă cu o căruță a regimentului, fără picioare și fără cal despre care nu aflase nimic și nici nu încercase. Bă-

nuia că holtul l-a putrezit pe undeva odată cu picioarele lui. Fie-le țărîna ușoară, căci trupul tare se mai îngreunase, de parca trăgea după el zeci de ocale cu fier!

La împriețelire, ca înfrim de război, a fost scris cu patru poșoane din pămîntul al mai bun. Le-a refuzat. „Cu ce să le muncesc, a zis el comisiei, cu aștea două cotoașe?” și le-a arătat din căruța lui cumnatu-său, Luță, care venise la primărie, două cotoașe înveșite în dimie moașă, înfășurate cu cîrnel de cinepă. „Mie, le-a mai zis, mi-ajung cele lăstate de bătrîn, dar dacă v-a apucat mila de mine, le-a mai spus, încercînd să se prîndă de sulanul căruții, apoi doi cai să-mi daiți, să menă arăse în vreau fel!” Spre toamnă, l-a intrat în bătaia Truscă, om de caraulă pe la primărie, cu două roabe lungi, costelive, care de-abia se mai țineau pe picioare; cică făcuseră și ele războiul, la artilerie, ș-uile, a zis Truscă, le-a venit și lor vremea să fie lăstate la vatră, la-ie și stăpînește-le sănătos...”

În primăvară le-a scos la cîmp cu înimă în ele, zdravene pe picioare, căci al satului iar au întors vorba de demult, cind îl ținea pe robu: „ce le-o fi făcut bă, le-o fi dat jărăgal ca-n basme!”

Gherghina le ținea rostul și tot ea le înhăma cînd plecau la cîmp, iar cînd totu era gata venea pe prispă de unde o urmărea mereu Stan, și lua în brațele ei voinice și-l așeza pe leagănul cu veînță înflorată. După ce ieșeau în drum, îi trecea hăturiu și sarea lingă el, tanșoș tot drumul satului, cu gînd la vedere, adică să vadă toți că omul ei e întreg și casa are stăpîn.

La cîmp, fie că era la prăști, la coasă sau la cules, făcea și Stan ce putea; se ținea greu printre rînduri adîmîndu tainul de noaptea pentru roabe, se mai întîndea la cite-o salcie cu coama joasă, de nu, rămîna la umbra căruții și împletea coșuri pe care l le lua la tirg tot Stroo-negustorul.

Degeaba nă stătea și nici de muște nu se bătea. Gherghina vedea și știa asta; îl simțea întreg și la treabă și seara-n pat și poate de-aia rostul lor își revenea încetul cu încetul. Acum erau la arat pe Pueneanca. Spre seară trase calii la căruță să mai răsuște și pregăti grapa din nulele, de Stan împletită cu o primăvară înainte. Cind să-nhame din nou, cel-veni lui Bibu?, amă femeie, lasă-mă pe mine, să-mi mai dezmoțesc oasele!” Ea cîrni ce cîrni, dar pină la urmă îl lăsă, zicîndu-și că o să-i facă bine.

Inhăma la gramă și-l petrecu bărbatulul hăturiu, care le prinse zdravăn, înfășurîndu-le de citeva ori pe mințile puternice. Dete bice și cu pămîntul urînd sub el, miță spre capul locului, călînd cu pieptul larg împotriva vîntului subțire. Se simțea ca altădată; așa își zise și Gherghina cînd îl auzi — după cîte ani? — cîntînd acum a veselie, după cum îl era și sufletul: „d-am avut, dă n-am avut, la nimenea n-am cerut!”

Liniștea cîmpului, ce amușise în așteptarea serii, fuse spartă de o răbufnitură puternică din adîncuri. „Iar dau cu troiții”, își zise Gherghina, și chiar se hotărî ca la întoarcere spre sat să caute și ea malul Dunării, poate găsește ceva abitură. Ecoul pluti pe deasupra sălcilor și se frînse în dealul Brăniștarilor. În aceeași clipă auzi un răcnet ce-o îngheță. „Stan!” Odată cu bufnitura, roabele se aruncaseră nebune înainte, pierzîndu-se într-un nor de praf negru. Gherghina s-a repezit pe urmele lui poticîndu-se în brazda aflată. Cind a ajuns în coasta pădurii, a dat țipăt de viață înjunglătită. Roabele, tot un abur, și cu boturile năclăite de singe, își trăgeau cu greu sufletul. Alături, lingă gaoșă, cu hăturiu înfășurate pe mîini, Stan Bibu, cu ochi mari, sticloși, priveghea cerul liniștit al serii.

„Toamnă în Țara Oașului” — fotografii de Mircea Șancuteanu (pag. 4-6)

ștefan dincă

De toamnă

La ușa casei mele s-a-ntomnat
Un zeu la temple cu argint m-a uns
Și dinspre singe viscolite val
Cu întrebări care mai vor răspuns

De la Măcin coboară plopii-n vale
Și la Tirgoviște tresar castanii
Și riuri vechi mi se așează-n cale
Tot măsurîndu-mi zilele și anii

Mi-e brațul greu, privirea mai trufașă
Și glezna mai aproape de pămînt
Și parcă port un șorpe sub cămașă
De unde plec și pină unde sint

La ușa casei mele s-a-ntomnat
Și-n toamnă casa nu mai are cheie
De parcă visele mi s-au furat
Și mi le vinde-n piață o femeie

De-atîta toamnă tîlpile mă ard
Și plozi de vorbe-mi picură pe masă
Și nu mai știu pe care bulevard
Mai am o inimă, mai am o casă

Cad frunze reci cu pleoapele de zgură
Din nuci tineri care mor cătore
Și se dezbracă toamna de armură
În satul meu, la Dunărea cea Mare

Și iar sint singur și mă leagă vinul
De toamnă ca de-o toartă de ulciur
Acum cînd plîng și-și caută destînlul
Spre Dobrogea, lungi cîrdiri de cocori.

Septembrie

Septembrie, un vovod de scîiti
Din muntii coboară spre cîmpia dacă
Îl insotesc stejarii-năcrunți
Și paltinii în cale l se pleacă

De mii de ani coboară el, încet
Călătorește pe armăsarul murg
De la Tirgoviște pină-n Ghecet
Din zori de ziua pină în amurg

Și ține drumul cu sulta lui
Drumul cel vechi de pașnică domnie
Dinspre Ardealul dulcelor gutui
Spre Dobrogea cu merele sub ie

Septembrie, un vovod bărbat
Coboară din Tirgoviște cea mare
Cu vulturul Valahiei brodat
Pe mantie și flamura militare

Și vinu-i nou și tînăr la obraz
Și are vinul buzele-nsetate
Și cine-l vede devine mai viteaz
Și mai adînc ca piatra de cetate

Pe unde trece scrii și trandafirii
Și boranjicul dragostei se țese
Și ni se umplu sotele cu mirii
Și ni se luminează cu mirese...

Tu nu știi

Tu nu știi Doamnă fructele cum pler
De brumo toamnei, noaptea mai ales
Acum cînd dorm planetele pe cer
Și eu cîtesc în parul tău cel des.

Tu nu știi cită disperare crudă
E-n fructele ce se mai vor cules
Și-n pagina aceasta încă udă
De ploile din ce în ce mai dese

Tu nu știi manuscrisul de la timp
Înzăpezit de litera nișorii
Și nici de ce adeseori se-ntîmplă
Să nu mai zboare către sud, cocori

Tu nu știi cum m-oplec și-adun
Hrisoavele din frunzele de ceară
Și cum mă ninge toamna cu tutun
Printre castanii care duc la gară

Tu nu știi încă, însă știu și sper
Că n-o s-a vrea nici zeii să m-acuze
De ce mă aflu-n toamnă, prizonier
Îzvoarelor care le porți pe buze.

florentin popescu

RELIEFURI ȘI VIZIUNI LA NINIVE

Relief

(„Leu lovit de săgeți”)

Să fi fost puterea-n adîncuri ascunsă
ori poate dorința-ntruchipată-n fiară
cum visu-n nopți, tirziu, se-ntruchipează
în ființe nicînd și de nimeni văzute,
să fi fost o părere de monstru
bîntuit, cum neliniștea-n suflet
celor bătrîni, celor vînd să adune
în cugetul lor și-n cuvînte
misterul de-a fi, de-a privi
cum noaptea-nmuguresc pe ceruri stele,
cum dimineața se veste-nec din ope
nu soarele, ci floarea gîndului înmiresmat:
eu eram pe tîrm așteptînd
îndurarea vîntului bun să-mi întîndă
pe catarge pinzele și să imi poarte
nemărginita mea inchipuire — ca pe dealuri
crîvîlul, neaua, la ceasul de iarnă;
eu eram doar ființa visînd la putere
cum planta visează la ploile mari
cînd seceta arde pămîntul și cerul,
eu eram corăbier rădător și-singurat
și-agonizam spre-un trup străin
și o străină forță
cînd lingă suflet se adună seara,
îertați-mă: eu doar imaginasem fiara

Gînd

Albe gînduri, albe șoaapte
Cine-mi murmură în noaptea?
Cine-mi lasă-n ciutire
Zbor suav de flutur,
Iar prin nopți subțiri de voră
Steaua cine mi-o coboară
Sinziată, în adăie
Pe condei și peste foaie
De pornesc să ia aminte
Creierii de prin cuvînte
Și alegăria-n graba mare
Să aprindă falinarea?
Noaptea trece, visul doare
Numai dansul de fecioare
Pin-la ziua, în fereastră
Facă-se încet măiaștră!

Scrisoare de dragoste

(pe o tăbliță de argilă de la Ninive)

Mi-ai spus: Aceasta nu sint eu
ci numai umbra mea răsfîrîntă
într-o preț frumoasă oglindă
și și-am zis: Fie prețea și visul
o prea curată-ntrupare
și lasă-mă să-i mingi cînturul!
Mi-ai spus: Mîinile tale mingia-vor o umbră
și poate că umbră-i și gestul
risipit în zadar de vreme ce gîndul
și inima și sufletul tău și privirea
nu părere, ci-ntrupare aveau așteptă!
și și-am zis: Între umbră și vis
gîndul meu te așteaptă
și nu m-ori mira — din frînturi de imagini
din vorbele tale
prin care mi-nchipui răspunsul,
dar mai ales din rugul
pe care ard așteptîndu-te
să te iși căutîndu-m!

Tăbliță de la Ninive

Lui Constantin Daniel, în memoriam

Supus eram celui neînduplecat: lui Enlil
și-aveam în putere diminețile, nopțile
și crugul destinului altora; și în minile mele
se rotea scrinociobul lumii acesteia
pină la streșina stelelor
prin care insumi priveam spre pămînt;
Puternic eram împărînd fiericrea
și dureza și risul și plînsul
fără să știu și fără s-oud
cum picioarele mele, precum un copac
se-acopere de scoarță bătrînă,
puternic eram țînd în mîin cînturul
faptelor bune ori rele, pină-ajungeam copil
judecîndu-vă mult prea blind,
mult prea-nțelept și cu bunătate;
îertați-mă,
supus eram celui neînduplecat: lui Enlil.

George corobea

Dimineață

Era o dimineață
de tăiat lemn de vînoară...
Ochi buni urcau pătura
cu rădăcini cu tot...
Cîni pierduti prin paștii
și oi la stîne
păreau ciuperci prin garduri sure.
De sus,
presărăm pădure
peste rădăcinile din mine.

Întomnare

Liniște clară,
se desfrunzesc copacii gînditori
dîncocae și dîncolo de soare;
Prin valea cuprînsă de amurg
răpiți de culori trecem;
La asfințit,
un galben palid reflecta grădina
și, la marginea nopții,
păsări alba-albe cutreierau

O răcoare magnetică
mă înfiora, cînd,
lumea mă îmbătrînea o dată...

Tăcere

Somnul dansează pe stradă și
noaptea visează iubiri;
copacul anunță pădurea
îvită din sclipiri;
Tăcerea — oră o pămîntului
și vîile rîuresc fluturi;
prin geana plină de culori
urc o treaptă...

la cea, cu trîncănel și gălăgie de
fond, pentru emoția multîmii, și ei
se prefac bineînțele că se luptă de
zor, singeros, cu patîmă și incrin-
enare, între ei, poezii... Asta e,
ce să-l faci, dacă trebuie să fie
o luptă, dacă asta așteaptă cititorul,
să nu-l dezamăgim!

A fost așadar un filmuleț de de-
senate animate, simțată trecută, și
uite că-n cinci minute de poveste
am ris de ne-am prăpădit, am ris
cu lacrimii de balaurul poet și de vi-
nătorul său cîrcin, am ris cu la-
cîrimi de lupta lor prefăcută, nu-
mai că lacrima aceea copilărească
din colțul ochiului era îngîndurată...

Și chiar așa, o bucăciță doar din-
tr-un film de desene animate, cum
poate bucura sufletele copiilor
noștri! Așa cum emisiunile de ra-
dio dedicate copiilor, și copilariei,
scenele de la „Radio-Voinicel”,
piesele de teatru radiofonice pentru
copii și timeret poveștile de la
„Noaptea bună, copii”, Să învățăm
„un cîntec”, „Radiocarusul copii-
lor”, „Un univers într-un ghioz-
dan”, toate acestea înseamnă efort
de creație, concentrat, muncă re-
dațională uneori nebănuită de
grea, disponibilitate sufletească
pentru a dărui copiilor momente
cit mai dense, mai bine regizate,
de calitate. Și ne dorim cit mai
multe emisiuni bune pentru copii,
mai multe desene animate, mai
multe daruri făcute copilariei.

Cleopatra Lorințiu

muzică

Tineri instrumentiști la Arad

Dintre manifestările stagionilor
noastre, extrem de utile, de interesan-
te sint Gălete tinerilor concerțiști,
inițiate cu regularitate, în aproape
toate centrele muzicale ale țării, de
cître Comitetul Județean al U.T.C.
respectiv și de Colegiul Criticilor Mu-
zicali de pe lingă A.T.M., gazde (și
principali organizatori) fiind difere-
tele colective simfonice din centrele
respective. La început de toamnă Fi-
larmonica din Arad a fost înmooșă
gazdă a unei asemenea manifestări,
avînd ca prim tel promovarea conti-
nuă, judicioasă a tinerilor instrumen-
tiști de talent ai țării.

După părerea mea, în concertele
respective, simfonice și camerale, pro-
tagonisti au valori deosebite; ar fi
doină „clase de calitate” destul de
distanțate una de alta: prima clasă îl
cuprinde pe tinerii a căror împlinire,
maturitate încă nu s-a conturat pe
deplin, a doua îl privește pe cel care
deja semnază interpretări artistice
convîngătoare.

Flautista Adriana Petrescu (studen-
tă în anul I a Conservatorului Clu-
jean) a fost solista Concertului în Sol
major pentru flaut și orchestră de
Wolfgang Amadeus Mozart. O teh-
nică bine pusă la punct a însoțit aici
o execuție destul de săracă în conti-
nut; cred că nu e vorba însă de o
incapacitate fundamentală vizavi de

volutele muzicii mozartiene (această
„deformare” este mai frecventă decît
se crede în lumea interpretării), ci
mai degrabă de o cunoaștere încă in-
suficientă a mecanismului de a des-
coperi esența în mecanismul de a des-
coperi esența în spatele portativului,
idei inapoiia liniilor melodice, a în-
lăntuirilor armonice. Aceleași cuvînte
despre violoncelista Diana Ligeti,
care a cîntat Concertino de Pro-
kofiev, precum și unele pagini came-
rale de Bach și Anatol Vieru, lucrări
conduse „dropt”, bine rezolvate teh-
nic însă deocamdată nesatisfăcător
redate artistic, despre pianistul Do-
ninel Goiti (ambii sint studenți ai
Conservatorului „Gh. Dima” din Clu-
Napoca), solist al dificilului Concert
nr. 2 pentru pian și orchestră de Ra-
hmaninov.

Un moment interesant al Gălei l-a
oferit pianistul Iesean (student în
anul I la București), în Sonata 6-a
de Ysaye, în fragmentele din Suita în
Do major de Bach și în Concertul nr.
2 pentru vioară și orchestră de Mo-
zart. El ne-a oferit interpretări ele-
gante, sensibile, însă sub nivelul in-
tor apariții ale sale deoarece gestul
de amănunt, detaliul a fost lipsit
acum de acea precizie, indispensabi-
lă cel puțin în paginile lui Bach și
Mozart. La cei mai înalți nivel calita-
tiv s-a situat, cred, evoluția charme-
nistului clujean Liviu Gocan. Ascul-
tîndu-l Introducere și temă cu variațiuni
pentru clarinet și orchestră de Ros-
sini și, în special, Cîntec lung de
Cornel Țăranu, am avut prilejul nu
numai să aplaudăm o frumoasă evolu-
tuție față de alte prezente ale sale
în Gălete organizate de A.T.M. ci și
versiuni impecabile din punct de ve-
dere tehnic, convîngătoare artistic, a-
devărate momente de referință într-o
eventuală „fono-archivă” a Gălelor
tinerilor instrumentiști.

O inițiativă de dată recentă a unor
asemenea manifestări o constituie
invitarea unor artiști de renume pen-
tru susținerea unor adevărate micro-
recitaluri, de obicei, la încheierea se-
riilor de concert. Organistul Eckart
Schlandt, cîntînd pagini de Buxte-
hude și Beethoven, ne-a oferit momente
de incîntătoare artă, de pătrundere în
profundizma laboratorului de creație
al unor muzicieni unde elementul in-
tellectual în creație este preponderent.
Nu putem încheia fără a aminti apar-
tuții excelentului colectiv simfonic ară-
dean, al dirijorului Dorin Frandes,
ajutîndu-i pe cei tineri săl colegi cu
o gestică precisă, sigură, funcțională,
lăsîndu-se antrenat, odată cu acestia,
de savoare marii muzici.

Viorel Crețu

Între noi, poetii...

Dacă puștiul deschide cartea cu
povești asta înseamnă că gata, e
pregătit să pătrundă în lumea lor.
Și acolo, în lumea poveștilor, fie
ce-o fi! Acolo e balaurul fioros
care trebuie să scoată frecvent foc
pe nări și e un cumplit și e un flo-
ros. Acolo e și învingătorul balau-
rului, sir Giles care e un luptător
inverdat pentru simplul motiv că
orice balaur e aprioric rău și el
trebuie învins. Acolo e și lupta care
neapărat trebuie să fie singeroasă.
Așa e în povești.

Numeră că uite, balaurul de data
asta nu e defel agresiv, ba dimpo-
trivă, e un așagiu și un poet,
mîntea-i stă numai la pozicioare
hazoase și la ceaiuri cu brișe de-
licioase și la breakfast-uri picante,
iar vrednicul sir Giles, vînatul de
balaur, e și el cam abțarș, și cam
distrat, și cam poet de felul lui,
nici el nu e prea pus pe răzburare,
ce mai încolo și încoace, n-o spu-
nem pe cea mai dreptă, n-are nici
un chef de luptă, dar ce să-l faci,
în carte el trebuie să se lupte de-
a binelea, în special de dragul mul-
mii care frisonază, aclamă, partici-
cipă.

Și iată că sir Giles vine în pros-
pecte la balaurul-poet și nimereste
la minunata oră a ceaiului cu
brișe, iar balaurul zice „cu cit
sintem mai mulți cu atît mai bine”,
indefinitivindu-se vesel cu „poemul
unei prăjituri răsturnate”, iar sir
Giles e și el poet, asta-i culmea,
nu le prea arde lor de luptă, mai
precis chiar n-au chef, dar în carte
scrie limpede, negru pe alb, că
„balaurii și cavalerii se luptă tot-
deauna” așa că lată-l la masa tra-
dăuna! Nu le rămîne decît să se
prefacă nițel, de dragul tradiției
și-al multîmii. „Dacă pare o luptă,
e-n regulă”, zice balaurul. Și iată,
lupta se apropie. Numeră că e greu
să te-nfuri din senin și în plus
ageamiul de poet nu e-n stare să
scoată foc pe nări, doar niscari ro-
toacele cu totul caraghioase și ino-
fensive. Așa ne și spune: „E greu
să scuipi flăcărl. Trebuie să fi mi-
nios foc și eu nu sint!” Numeră că
puștiul știe să-l declanșeze și-l
zice, acolo: „Ești un poetăș de doi
bani!” El da, asta e o jîgnire, e un
motiv de foc și pară. Așadar lupta
se poate declanșa, balaurul e furios
la culme, lupta continuă în peșteră,

Braşovul ireversibil

Urmare din pag. 1

O lărarizare a lor ar fi nedreaptă. „Ar rămâne atunci, spune reporterul, să căutăm o unitate productivă în mod special semnificativ pentru momentul actual al oraşului. Activistul se gîndeşte, pare să cumpănă asupra cîteva posibilităţi. Apoi propune „Tractorul“, aproape schiţînd proiectul unui roman industrial: „Uzina aceasta este exemplară pentru vocaţia tehnică a românului (150.000 de tractoare au ieşit pe porţile ei pînă în momentul de faţă), dar şi pentru supţea arătată în etapele unui oraş din istoria ei. Una dintre ultimele reuşite ale sale îşi are punctul de plecare chiar în primele luni ale anului în curs. A fost o reuşită strategică. Prin ea a căpătat o nouă confirmare o idee importantă. „Care? „Socialismul nu înseamnă festivisme şi fermite, lupă îndrăgînită pentru atingerea scopurilor propuse.“ „Sînt altceva? Ce ar mai fi? „Ar mai fi cîteva succese în privinţa diversificării producţiei. Şi în această privinţă a fost nevoie de energie pentru înfrîngerea unor înecăţi. Dacă dorim amănunţit, mergeţi la faţa locului!“

Se discută apoi despre urbanism. Cartierul Valea Cetăţii se întinde în spaţele Timpei şi este o certă reuşită. Aflat încă în expansiune, el are atrătoarea aspecte ale unui oraş de munte. Se află în construcţie o linie de tramvai, care va trasa o axă esenţială între cel doi poli industriali ai oraşului: „Tractorul“ şi Întreprinderea de autocamioane. Ritmul acestui lucru este deosebit de alert. Se află în curs de reamenajare Piaţa 23 August, loc istoric al Braşovului, de care se leagă numele unor mari bărbaţi din trecut. Va fi încercată, cu îndrăzneală, mizîndu-se pe reuşita respectivelor soluţii în alte situaţii similare, inclusiv în alte ţări, adaptarea unor modele în intrările unor clădiri vechi. Lucrările în noile centre civice ai oraşului vor ajunge în curînd la un maximum de intensitate. Pe dealul Stejeriş, deasupra centrului istoric al oraşului, se va amenaja un centru reprezentativ, în memoria ostaşilor români care s-au jertfit pe meleagurile Braşovului. Un monument omagial va înfrînta semnificaţia acestui gest patriotic.

LA „TRACTORUL“

Dar trecutul este mai mult un element de contrast, din punctul de vedere al intenţiilor sale literare. Un plan secund, menit să înlesnească înţelegerea strictei actualităţi. Va merge deci în colectivitatea umană care l-a fost recomandată.

Repedă ajunge în biroul directorului general. Un bărbat la vreo cincizeci şi cinci de ani, arătat cu şi cum ar fi practicat boxul în tinereţe, îmbrăcat nepretenţios, sugerînd o netă impresie de forţă. Vorbeste curat, cu un accent deosebit de grăbînit, trebuie să meargă la muncă, dar nici un gest nu-i scapă de sub control şi nici una dintre afirmaţiile sale nu este cea a unui om care se zăreşte să încheie o secvenţă paraziţară. Reporterul îşi aminteşte că, în ultima deosebire de concentrare de implicare totală, în vreo activitate amuzantă. Apoi se gîndeşte că în textul său ar fi bine să apară portretul robot al unui „lehnocrat“ contemporan. A găsit destule asemenea portrete prin cărţile de marketing pe care le-a răsfoit, dar crede că fiinţele istorice şi ficţionale vor preţind un anumit tip de om cu vocaţie de conducător industrial. Discuţia ce urmează îi confirmă părerea. Directorul general îi vorbeşte despre indispensabilitatea pe care trebuie s-o manifeste o mare unitate industrială în condiţiile actuale. Întreprinderea „Tractorul“ Braşov (acesta este numele exact al uzinei), în condiţiile unei etape de modernizare şi reînoirea producţiei de tractoare, precum şi de extindere înspre tipuri de utilaje folosind subsamblabile de tractoare, s-a orientat cu curaj şi căsă producerea unor repere foarte necesare economiei naţionale. Din categoria acestora

poate fi ales un exemplu semnificativ. Aparţine foarte modestului „cutie de unsoare“, care tehnicează boghiurile vagoanelor pentru export, este de fapt o piesă a carei execuţie prezintă un grad ridicat de dificultate. Pînă nu demult, respectiva piesă se producea într-un număr insuficient şi cu deosebite eforturi. Actualmente „Tractorul“ o produce ritmic, într-un număr mare, în ciuda unor păneri sceptice.

Cum de-a reuşit „Tractorul“ să îşi depăşească dificultăţile? „Nu a fost atât de greu, zimbete directorul general: este zimbete obosit al unui general după câştigarea unei bătălii dificile, nu însă şi a războiului. Nu trebuie decât educaţie industrială şi muncă, născută şi rar muncă.“ „Dar rolul dumneavoastră personal? Care a fost?“ „Mi-am făcut datoria, nimic altceva. Şi mai ales, am fost foarte atent la imaginea pe care oamenii şi-au făcut-o şi şi-o mai fac încă despre mine. Cred că omul, indiferent ce face, trebuie în primul rînd să se ierte pe el însuşi, să fie corect pînă la capăt. Aici este un aspect important. În seful lui omul vede stăruind, este o crimă, termenul este desigur exagerat, dar mi se pare sugestiv, să îi înşeli aşteptările.“ „Dar atmosfera din uzină? Cum este?“ „Bună. Aici lucrează aproximativ douăzeci şi două de mii de oameni. Împreună cu membrii familiilor se ajunge la o cifră echivalentă numărului de suflete dintr-un oraş destul de mare. Faptul că oamenii sînt optimişti în ceea ce priveşte munca şi viata lor cred că trebuie considerat cel mai important succes al nostru.“ „Stilul dumneavoastră de conducere?“ „Greu de răspuns pe scurt. În orice caz, mi se pare important să spun că aici la noi primează ceea ce se numeşte omenia faţă de colectivitate. Primează faţa de omenia raportată la individ. Aici există o mare colectivitate umană. Aici auzi cîntecul. A manifestă înăduşită faţa de un om care împiedică îndeplinirea planului este deci un mod inoportun de a te arăta omenos. Asta fiindcă respectivul ameninţă să pericliteze echilibrul întregului grup social, grup solidar în ceea ce priveşte îndeplinirea planului.“

Vin oamenii din schimburi al doilea. Reporterul le urmăreşte cu atenţie feţele. Persoane de vîrstă diferite, arătînd că trăiesc forme de viaţă pe care ei înşişi şi le-au ales. Una dintre ultimele repere ale reuşitei de a fi înţeleşi este deosebită de părtărie de amabilul său însoţitor exprimă un regret: acela de a nu fi reuşit să îl cunoască personal pe cel mai tânăr director al uzinei, un inginer în vîrstă de treizeci şi şase de ani.

AMĂNUNTE CE FUZIONEAZĂ

Înainte de a începe să scrie textul, reporterul îşi aordă două zile pentru căutarea unor elemente de sinteză. Se plimbă îndelung pe străzile, călătoreşte cu mijloacele de transport comun şi cîntăreşte replicile întâmplător auzite, stă în parc, se uită la copiii jucăuşii şi la pensionarii interesaţi de noutăţile din presă. Urmăreşte atitudinile grupurilor de absolvenţi, neşansaţii lor uriaşi suriaţi şi un pic nativi şi se pare justificată. Urca în Polana Braşov, vede oameni veniţi, vede şi mături echilibrată, pe feţele acestora din urmă este scris sentimentul proprii reuşite (dar această categorie nu lipseşte nici de pe străzile oraşului), ajunge şi pe culmea Timpei şi admiră cartierul cel nou, Valea Cetăţii. Într-o zi de sîrbătoare se aşează pe o bancă din parcul central al oraşului şi ascultă fanfara ce cîntă la vreo douăzeci de metri de el. Apoi se ridică şi vede pe feţele celorlalţi ascultători ceva ce ar putea numi sentimentul de pace.

Găseşte că esenţiale sînt noutatea ireversibilităţii a oraşului, precum şi sentimentul de „imposibilitate întoarcere“ al oamenilor. Numai înainte, fără nici o utopie retrospectivă — lată înaintea, fiind pe care Braşovul o desenează cu oamenii şi alcătuirile sale de azi.

De mai bine de un an şi jumătate, romanul Mihail Diaconescu colige, în revista „Transilvania“, admirabile pagini de istorie românească adăugînd la contribuţia literară preeminentă pe care acest autor o are în cultura română de azi, şi pe aceea a istoricului de situaţie. „Paginile acestea sînt mai mult decât fige de lectură adevărate în vederea unor romani aflate în proiect, ele fiind adevărate studii substantive, cercetări cu încheieri distincte, comentarii de documente înţeleşi şi puţin cunoscut, Romancierul, care a deopotrivă şi istoriograf, nu popularizează el sinteză, Totuşi, exerciţiul literar propunz se înţeleve adică experienţa românească ajutînd la înţelegerea informaţiei adeseori aride (căci temele aiese nu sînt dintre cele comode şi reclamă tratamente cruti şi mentalitate, un caracter, un „portret“ se configurează adîc repede şi studiul cu materie complexă la înţelegerea unui aspect istoric literar a unei intervenţii se scriitor. Admirabilă şi din acest punct de vedere recenta „pagină“ (din „Transilvania“ nr. 8/1987) dedicată unui eroi al întîliului război mondial, generalul român Traian Moşoiu. Romanetelul s-a încercat într-o reconstituire a unei biografii tipice şi totodată exemplare, născîndu-se restituirea o personalitate de Pantheon. Acesta nu e o „fîgă“ de eroi şi o efigie în sensul celor pe care le alcătuiă forga, în Oamenii care au fost. Totul contribuie la configurarea unui portret memorabil: obişile lui Traian Moşoiu sînt urbane într-o regiune de vecie tradiţie naţională — gîzic romanetelul devin istoriograf. Acest fapt gîzic explică adevăratul repede la ideea unităţii umanilor ea şi conditio de eroi, cîci Traian Moşoiu rămîne unul dintre eroii întîliului război mondial, cu participare decisivă la luptele Carpaţilor. În bătălia istorică de la Mărăşeşti, apoi în concretizarea hotărîrii populare de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, privind Marea Unire. Iată personajul unui roman care nu s-a scris încă pe care Mihail Diaconescu îl propune constituie românesc: generalul Traian Moşoiu, erou al romanilor.

De mai bine de un an şi jumătate, romanul Mihail Diaconescu colige, în revista „Transilvania“, admirabile pagini de istorie românească adăugînd la contribuţia literară preeminentă pe care acest autor o are în cultura română de azi, şi pe aceea a istoricului de situaţie. „Paginile acestea sînt mai mult decât fige de lectură adevărate în vederea unor romani aflate în proiect, ele fiind adevărate studii substantive, cercetări cu încheieri distincte, comentarii de documente înţeleşi şi puţin cunoscut, Romancierul, care a deopotrivă şi istoriograf, nu popularizează el sinteză, Totuşi, exerciţiul literar propunz se înţeleve adică experienţa românească ajutînd la înţelegerea informaţiei adeseori aride (căci temele aiese nu sînt dintre cele comode şi reclamă tratamente cruti şi mentalitate, un caracter, un „portret“ se configurează adîc repede şi studiul cu materie complexă la înţelegerea unui aspect istoric literar a unei intervenţii se scriitor. Admirabilă şi din acest punct de vedere recenta „pagină“ (din „Transilvania“ nr. 8/1987) dedicată unui eroi al întîliului război mondial, generalul român Traian Moşoiu. Romanetelul s-a încercat într-o reconstituire a unei biografii tipice şi totodată exemplare, născîndu-se restituirea o personalitate de Pantheon. Acesta nu e o „fîgă“ de eroi şi o efigie în sensul celor pe care le alcătuiă forga, în Oamenii care au fost. Totul contribuie la configurarea unui portret memorabil: obişile lui Traian Moşoiu sînt urbane într-o regiune de vecie tradiţie naţională — gîzic romanetelul devin istoriograf. Acest fapt gîzic explică adevăratul repede la ideea unităţii umanilor ea şi conditio de eroi, cîci Traian Moşoiu rămîne unul dintre eroii întîliului război mondial, cu participare decisivă la luptele Carpaţilor. În bătălia istorică de la Mărăşeşti, apoi în concretizarea hotărîrii populare de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, privind Marea Unire. Iată personajul unui roman care nu s-a scris încă pe care Mihail Diaconescu îl propune constituie românesc: generalul Traian Moşoiu, erou al romanilor.

De mai bine de un an şi jumătate, romanul Mihail Diaconescu colige, în revista „Transilvania“, admirabile pagini de istorie românească adăugînd la contribuţia literară preeminentă pe care acest autor o are în cultura română de azi, şi pe aceea a istoricului de situaţie. „Paginile acestea sînt mai mult decât fige de lectură adevărate în vederea unor romani aflate în proiect, ele fiind adevărate studii substantive, cercetări cu încheieri distincte, comentarii de documente înţeleşi şi puţin cunoscut, Romancierul, care a deopotrivă şi istoriograf, nu popularizează el sinteză, Totuşi, exerciţiul literar propunz se înţeleve adică experienţa românească ajutînd la înţelegerea informaţiei adeseori aride (căci temele aiese nu sînt dintre cele comode şi reclamă tratamente cruti şi mentalitate, un caracter, un „portret“ se configurează adîc repede şi studiul cu materie complexă la înţelegerea unui aspect istoric literar a unei intervenţii se scriitor. Admirabilă şi din acest punct de vedere recenta „pagină“ (din „Transilvania“ nr. 8/1987) dedicată unui eroi al întîliului război mondial, generalul român Traian Moşoiu. Romanetelul s-a încercat într-o reconstituire a unei biografii tipice şi totodată exemplare, născîndu-se restituirea o personalitate de Pantheon. Acesta nu e o „fîgă“ de eroi şi o efigie în sensul celor pe care le alcătuiă forga, în Oamenii care au fost. Totul contribuie la configurarea unui portret memorabil: obişile lui Traian Moşoiu sînt urbane într-o regiune de vecie tradiţie naţională — gîzic romanetelul devin istoriograf. Acest fapt gîzic explică adevăratul repede la ideea unităţii umanilor ea şi conditio de eroi, cîci Traian Moşoiu rămîne unul dintre eroii întîliului război mondial, cu participare decisivă la luptele Carpaţilor. În bătălia istorică de la Mărăşeşti, apoi în concretizarea hotărîrii populare de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, privind Marea Unire. Iată personajul unui roman care nu s-a scris încă pe care Mihail Diaconescu îl propune constituie românesc: generalul Traian Moşoiu, erou al romanilor.

De mai bine de un an şi jumătate, romanul Mihail Diaconescu colige, în revista „Transilvania“, admirabile pagini de istorie românească adăugînd la contribuţia literară preeminentă pe care acest autor o are în cultura română de azi, şi pe aceea a istoricului de situaţie. „Paginile acestea sînt mai mult decât fige de lectură adevărate în vederea unor romani aflate în proiect, ele fiind adevărate studii substantive, cercetări cu încheieri distincte, comentarii de documente înţeleşi şi puţin cunoscut, Romancierul, care a deopotrivă şi istoriograf, nu popularizează el sinteză, Totuşi, exerciţiul literar propunz se înţeleve adică experienţa românească ajutînd la înţelegerea informaţiei adeseori aride (căci temele aiese nu sînt dintre cele comode şi reclamă tratamente cruti şi mentalitate, un caracter, un „portret“ se configurează adîc repede şi studiul cu materie complexă la înţelegerea unui aspect istoric literar a unei intervenţii se scriitor. Admirabilă şi din acest punct de vedere recenta „pagină“ (din „Transilvania“ nr. 8/1987) dedicată unui eroi al întîliului război mondial, generalul român Traian Moşoiu. Romanetelul s-a încercat într-o reconstituire a unei biografii tipice şi totodată exemplare, născîndu-se restituirea o personalitate de Pantheon. Acesta nu e o „fîgă“ de eroi şi o efigie în sensul celor pe care le alcătuiă forga, în Oamenii care au fost. Totul contribuie la configurarea unui portret memorabil: obişile lui Traian Moşoiu sînt urbane într-o regiune de vecie tradiţie naţională — gîzic romanetelul devin istoriograf. Acest fapt gîzic explică adevăratul repede la ideea unităţii umanilor ea şi conditio de eroi, cîci Traian Moşoiu rămîne unul dintre eroii întîliului război mondial, cu participare decisivă la luptele Carpaţilor. În bătălia istorică de la Mărăşeşti, apoi în concretizarea hotărîrii populare de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, privind Marea Unire. Iată personajul unui roman care nu s-a scris încă pe care Mihail Diaconescu îl propune constituie românesc: generalul Traian Moşoiu, erou al romanilor.

De mai bine de un an şi jumătate, romanul Mihail Diaconescu colige, în revista „Transilvania“, admirabile pagini de istorie românească adăugînd la contribuţia literară preeminentă pe care acest autor o are în cultura română de azi, şi pe aceea a istoricului de situaţie. „Paginile acestea sînt mai mult decât fige de lectură adevărate în vederea unor romani aflate în proiect, ele fiind adevărate studii substantive, cercetări cu încheieri distincte, comentarii de documente înţeleşi şi puţin cunoscut, Romancierul, care a deopotrivă şi istoriograf, nu popularizează el sinteză, Totuşi, exerciţiul literar propunz se înţeleve adică experienţa românească ajutînd la înţelegerea informaţiei adeseori aride (căci temele aiese nu sînt dintre cele comode şi reclamă tratamente cruti şi mentalitate, un caracter, un „portret“ se configurează adîc repede şi studiul cu materie complexă la înţelegerea unui aspect istoric literar a unei intervenţii se scriitor. Admirabilă şi din acest punct de vedere recenta „pagină“ (din „Transilvania“ nr. 8/1987) dedicată unui eroi al întîliului război mondial, generalul român Traian Moşoiu. Romanetelul s-a încercat într-o reconstituire a unei biografii tipice şi totodată exemplare, născîndu-se restituirea o personalitate de Pantheon. Acesta nu e o „fîgă“ de eroi şi o efigie în sensul celor pe care le alcătuiă forga, în Oamenii care au fost. Totul contribuie la configurarea unui portret memorabil: obişile lui Traian Moşoiu sînt urbane într-o regiune de vecie tradiţie naţională — gîzic romanetelul devin istoriograf. Acest fapt gîzic explică adevăratul repede la ideea unităţii umanilor ea şi conditio de eroi, cîci Traian Moşoiu rămîne unul dintre eroii întîliului război mondial, cu participare decisivă la luptele Carpaţilor. În bătălia istorică de la Mărăşeşti, apoi în concretizarea hotărîrii populare de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, privind Marea Unire. Iată personajul unui roman care nu s-a scris încă pe care Mihail Diaconescu îl propune constituie românesc: generalul Traian Moşoiu, erou al romanilor.

De mai bine de un an şi jumătate, romanul Mihail Diaconescu colige, în revista „Transilvania“, admirabile pagini de istorie românească adăugînd la contribuţia literară preeminentă pe care acest autor o are în cultura română de azi, şi pe aceea a istoricului de situaţie. „Paginile acestea sînt mai mult decât fige de lectură adevărate în vederea unor romani aflate în proiect, ele fiind adevărate studii substantive, cercetări cu încheieri distincte, comentarii de documente înţeleşi şi puţin cunoscut, Romancierul, care a deopotrivă şi istoriograf, nu popularizează el sinteză, Totuşi, exerciţiul literar propunz se înţeleve adică experienţa românească ajutînd la înţelegerea informaţiei adeseori aride (căci temele aiese nu sînt dintre cele comode şi reclamă tratamente cruti şi mentalitate, un caracter, un „portret“ se configurează adîc repede şi studiul cu materie complexă la înţelegerea unui aspect istoric literar a unei intervenţii se scriitor. Admirabilă şi din acest punct de vedere recenta „pagină“ (din „Transilvania“ nr. 8/1987) dedicată unui eroi al întîliului război mondial, generalul român Traian Moşoiu. Romanetelul s-a încercat într-o reconstituire a unei biografii tipice şi totodată exemplare, născîndu-se restituirea o personalitate de Pantheon. Acesta nu e o „fîgă“ de eroi şi o efigie în sensul celor pe care le alcătuiă forga, în Oamenii care au fost. Totul contribuie la configurarea unui portret memorabil: obişile lui Traian Moşoiu sînt urbane într-o regiune de vecie tradiţie naţională — gîzic romanetelul devin istoriograf. Acest fapt gîzic explică adevăratul repede la ideea unităţii umanilor ea şi conditio de eroi, cîci Traian Moşoiu rămîne unul dintre eroii întîliului război mondial, cu participare decisivă la luptele Carpaţilor. În bătălia istorică de la Mărăşeşti, apoi în concretizarea hotărîrii populare de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, privind Marea Unire. Iată personajul unui roman care nu s-a scris încă pe care Mihail Diaconescu îl propune constituie românesc: generalul Traian Moşoiu, erou al romanilor.

CONFABULE

Un ţaran trece strada

● Aristia nu era o femeie rea, îl plăcea numai să-l necăjească, mai bine zice să-l înfărie; îl firea puţin, îl lua pe departe, adică:

— Auzi, tu, au adus la butel un vilin...

— Si ce, vrei să mergi să-l bei, ai?

— Nu, da' mă gândeam că-l voi fi sete după cit ai vorbit peste gard cu Veturia.

El dădea doar din umeri, prostii de muiere, nu se lua în gură cu ea. Însă Aristia nu se lăsa, abia începuse.

— Eu zic că, dacă tot vrei să vorbeşti cu ea toată ziua, s-o ceri împrumut de la bărbat-su, poate că îl-o dai.

Alei ei îşi pierdea cumpătul şi uita tot ce învăţase pînă acum.

— Vorbeşti prostii! striga la ea. Şi doar île veclina bună.

— Mie, veclina bună? Poate île!

Şi cearta începea, Aristia uita şi ea că începuse doar un joc şi se aprindea din ce în ce mai tare, el nu se lăsa mai prejos, se încreta, la faţă de supărare, îşi lua în altul, îşi arunca cuvinte grele, îngimpea parca. Nimic nu mai avea nici o legătură cu Veturia, ba chiar atunci cînd ei o reamînti, Aristia spuse:

— Las-o pe Veturia, tu spune-mi mai bine de ce n-a venit mătă-lă de ziua mea!

Şi aşa mai departe. Nimic nu era nou într-o astfel de ceartă, dar ce folos? Amărăţunea, furia şi pînslul erau aceiaşi, la fele de mari, la fel de păgubitoare. La o vorbă mai grea se treziseră unul în faţa celuilui, înecaţi de revoltă, dar atunci cînd s-ar fi crezut că se vor prăbuşi unul asupra celuilui, Aristia îl prinde de gît cu amîndouă minţile şi-l sărută, muşcîndu-l cu sălbăţiele.

Iulian Neacşu

La o despărţire

soţiei mele Adriana

In casa noastră
numal lumină
şi în mijlocul ei
tu.

Cu ochiul sufletului
te-am chemat să vii
în zodia mea.

Cu ochiul sufletului
îi-am dezlegat florul
şi i-am dat culoare.

Cînd am deschis ochii
nu mai eral —
lumina
te sorbise.

Vasile Smărăndescu

REVISTA REVISTELOR

«Transilvania» nr. 8/1987

● De mai bine de un an şi jumătate, romanul Mihail Diaconescu colige, în revista „Transilvania“, admirabile pagini de istorie românească adăugînd la contribuţia literară preeminentă pe care acest autor o are în cultura română de azi, şi pe aceea a istoricului de situaţie. „Paginile acestea sînt mai mult decât fige de lectură adevărate în vederea unor romani aflate în proiect, ele fiind adevărate studii substantive, cercetări cu încheieri distincte, comentarii de documente înţeleşi şi puţin cunoscut, Romancierul, care a deopotrivă şi istoriograf, nu popularizează el sinteză, Totuşi, exerciţiul literar propunz se înţeleve adică experienţa românească ajutînd la înţelegerea informaţiei adeseori aride (căci temele aiese nu sînt dintre cele comode şi reclamă tratamente cruti şi mentalitate, un caracter, un „portret“ se configurează adîc repede şi studiul cu materie complexă la înţelegerea unui aspect istoric literar a unei intervenţii se scriitor. Admirabilă şi din acest punct de vedere recenta „pagină“ (din „Transilvania“ nr. 8/1987) dedicată unui eroi al întîliului război mondial, generalul român Traian Moşoiu. Romanetelul s-a încercat într-o reconstituire a unei biografii tipice şi totodată exemplare, născîndu-se restituirea o personalitate de Pantheon. Acesta nu e o „fîgă“ de eroi şi o efigie în sensul celor pe care le alcătuiă forga, în Oamenii care au fost. Totul contribuie la configurarea unui portret memorabil: obişile lui Traian Moşoiu sînt urbane într-o regiune de vecie tradiţie naţională — gîzic romanetelul devin istoriograf. Acest fapt gîzic explică adevăratul repede la ideea unităţii umanilor ea şi conditio de eroi, cîci Traian Moşoiu rămîne unul dintre eroii întîliului război mondial, cu participare decisivă la luptele Carpaţilor. În bătălia istorică de la Mărăşeşti, apoi în concretizarea hotărîrii populare de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, privind Marea Unire. Iată personajul unui roman care nu s-a scris încă pe care Mihail Diaconescu îl propune constituie românesc: generalul Traian Moşoiu, erou al romanilor.

A.S.

EMINESCU

Urmare din pag. 1

mine totuşi o absolută voinţă care-l agită pe om, în căutarea ei, omul există, este iubirea de care nu genul du se poate feri şi de absenţa căreia nu se poate întrerul consola. Raţunea îl spune clar că este stupid: „Să stînteşti cu miil de lacrimi un instinet alit de van / Ce le-abate şi la păsări de vreo două ori pe an“.

Însul îndrăgostit este însă o unealtă oarbă a naturii, o „geniu al speciei“ care-şi rezolvă printr-o serie de amănunţi scopul ultim: perpetuarea omului, cu să sufere mai departe. În amor: „Nu îţil voi, ei un altul vă inspiră, ei trăsese, / Ei cu gura voastră ride, el se-nenită, el şopteşte, / Căci a voastră vîieci cu toate simt ca undele ce curg, / Vecline este numai rîul: rîul este Demurg, / Nu simţii e-annul vostru e-un amor strein? Nebuni, / Nu simţii că-n proaste lucruri voi vedeţi numai minimil / Nu vedeţi e-acea iubire serv-o cauză de natură?“ Că e înăduş amor vîieci se seminte sint de ură? / Nu vedeţi că îisul vostru e în fil voştri plîns? / Că-i de vîinl cum că neamul Cain înădu s-a stîns? / O, ieatru de păpuşel! svon de vorbe omenesil / Povestesc ca papagalil mîi şi spune şii poveşti / Fără ca să le priceapă. După ceod un vîieci, sînt: / Răzucăna anul de spu zeci de mil de ori / Ce-a spus veacul dup-olaltă, se va spune veacul înădu, / Pîn-ce soarece s-o sîinge în genunea cea adinea.“

Geniul se exprimă sententios, dar un sentiment profund de durere răsbate prin toate aceste versuri în aparente abstracte; poetul nu este didactic, fiindcă nu leagă numai o serie de „cuzetări“ între ele; abstracta e străbătută de sensibilitate şi e înălţată pe un plan de contemplaţie de unde domină constinţa.

Poemele eminescane, în articulaţiile lor identice, nu cad în uşedune, ci sînt înălţate de un sentiment încandescent: este mai caracteristic în această privinţă, sînt: Răzucăna anul de spu şi Glossa, unde ideala nu este o pură maşinărie versificată, căci sugeră o viziune tot altă de vastă, casi cele mai colorate poeme, de romanţism patetic şi de expresie feerică.

Lirica de iubire eminescănă tine primordially de obscuritatea instinetului; apelul halucinant şi obsesiile ale memoriei afective, iluzii ale unei prezenţe pur spirituale, prosternări lamentuoase, cu anihilarea voinţei, prin care eul se risipeşte într-o natură feerică, genzati fizice traducînd o sensualitate colpitătoare, o suferinţă cînd „Dureco de dulce“, cînd neliniştită şi neîncăpată, cu eocuri în subconştient.

Dragostea eminescănă nu cunoaste cochetăriile instinetului; şi nici tactica semi-constinţată a celor două sexe. Iu celor doi „inamici“ cum spune Nietzsche. Dureco şi plăcerea se contopesc şi nu sînt intensitatea căreia preocupă-neste; poetul este fericit şi nefericit şi cînd dragostea e împărtăşită şi cînd îl obsedează doar amintirea ei; genzati de absolut este covîrşit-tote şi eul poetic se ascundea într-un fel de extaz mistic al amorului.

Şi totuşi constinţa geniului veghează, în toată această mistuitoare ardere şi se întoarce lucid asupra ei însăşi: umbra suverană a Luceafărului se întinde peste lirica erotică eminescănă, contemplîndu-o din lumea de sus, a eternităţii şi comentîndu-l sarcinţat. Ie că se exprimă direct, fie că se acoră de simboluri şi se refuziază în mit, constinţa geniului suferă şi îsi dă seama de suferinţă.

Pînă la urmă se-nalţă deasupra ei, dominînd-o orgolios şi recunoscîndu-i esenţa instinetuală; genul are puterea de a se abstrage din umanitate, comună, după cum are puterea să uite că este geniu, cînd se lasă în voia delteiilor iubirii.

Instinetul se roteşte în sugestii muzicale şi se răsfaţă în peisajii feerice, de lumini selenare, şi în propriul cosmos, om şi natură se leagă într-un fel de acord subtil şi plin de vîial; în farmec de dincolo de aorente operează învîltoarea asupra constinţei, căzută într-un extaz amoros increment; poetul are sentimentul unei ferici, aaura căreia nu reflectează, fiindcă i-ar destrăma. Înălţimile albastre / Pleacă zarea lor pe dealuri, / Arătînd privirii noastre / Stele-n ceruri, stele-n valuri, // E-un miroas de tei în crînguri, / Dulce-î umbra de răchii, / Şi sîntem alit de singuri, / Şi alit de ferici! / Numai iana priete ceată / Varsă apelor vîpae, / Şi te alit strîns-n brate / Dulce dragoste bîlăe.“

Aceasta sare muzicală e uncori anticipativă, printr-o dilatare a sentimentului mistic de fanzete: „Vom visa un vii ferice, / Inzina-ne-voe e-un cîit / Singuratee izvoare / Blînda balere de vîit, / Adormînd de armonia / Codului hătu de vîitor, / Flori de tei deasupra noastră / Or să eral rînduri-rînduri, / Amînarea amorului este tot alt de obsedant ca şi dorinţa: „Te ur-măreşte săptămîni / Un pas făcut alene / O dulce strîngere de minil, / În tremurat regene: / Te ur-măreşte luminări! / Ca soarele şi luna / Şi peste zi de alitae ori / Şi noaptea todeuna, / Căci seris a fost ca viaţa ta / De dorul-î sî nu încape, / Căci te-a cuprins amenea / Llanelul din apă.“ La fel şi învitalia l iubire: „Amîndoi vom merge-n lume / Rătăci şi singuri, / Ne-om elucea lîngă izvorul / Ce răsare sub un tei, / Adormi-vom, troeni-va / Teiul floare peste noi / Şi prin somn auzi-vom buciem / Dela stînele de oi. / Mai aproape, / Noi ne-om stringe teiul la piept-, / O auzi, cum eham-cum / Craiul afatu-î inleple!“

A.S.

AMBUSCADA

XV
— S o desu, Kasigi Yabu-san, răspune Blackthorne folosind aceeaşi expresie, care însemna ceva asemănător cu „bine“, sau „o, într-adevăr!“.

— Hai, spuse Yabu, nu puţin impresionat şi adăugă ceva ce Blackthorne nu înţelese.

— Tsuyaku za imasu ka? întrebă Blackthorne. „Ai un tălmaci“.

— Iye, Anjin-san, Gomen nasai.

— Blackthorne se simtea puţin mai la largul lui. Acum putea să comunice direct. Vocabularul lui era sărac, dar era un început.

Ehei, în vrea să am într-adevăr un tălmaci, gîndea Yabu cu ardore. Bădăra mi-e martor!

— Vrea să ştie ce s-a întâmplat cînd l-ai înţilnit pe Toranaga, Anjin-san, ce întrebări îti-a pus şi ce i-ai răspuns, ce i-ai spus despre sat şi despre arme, despre încărcătura şi despre navă, despre galera şi despre Rodrigoş. As vrea să ştia tot ce s-a discutat, şi cum şi pe unde ai fost, şi de ce te afli aici. Atunci mi-aş face o părere despre ce e în mintea lui Toranaga, la ce gîndeşte. Atunci aş putea să-mi fac un plan, eu ce să-l spun astăzi. Dar, aşa cum stau lucrurile acum, am-nimic de putere.

De ce Toranaga te-a văzut pe tine imediat ce am sosit şi pe mine nu? De ce, de cînd am debarcat şi pînă astăzi nici un cuvînt sau ordin de

la el, dect obligatoriile saluturi de politeţe şi „Aştept cu nerăbdare să te văd cit de curînd“? De ce-a trimis astăzi după mine? De ce ne îndreţarea noastră a fost amînată de două ori? Pentru că i-ai spus lui ceva? Sau Hiro-matsu? Sau a fost o amănare firească, provocată de toate celelalte griji ale lui?

O, da, Toranaga, tu ai probleme aproape de netrecut. Influenţa lui Ishido se răspîndeşte aproape ca focul. Şi stii, oare, de trădarea seniorului Onosue? Stii că Ishido mi-a oferit capul şi provincia lui Ikawa-ikkyu, dacă trec acum de partea lui în secret?

De ce-ai ales ziua de azi ca să trimiţi după mine? Ce kami bun m-a adus aici

CULTURA ROMANEASCA IN LUME

«Eminescu, marea mea dragoste»

Interviu cu poetul iugoslav BAKI YMERI

GELKU, MAKSTOVICI: Stimat Baki Ymeri, esti poet iugoslav si excelent traducator de literatura romana in iugoslavia, desi ne-am putea intelege intr-o limba balcanica, prefer sa vorbim limba noastra materna, inalta Doamna Limba Romana care ne este atat de draga amindurora. De acord?

BAKI YMERI: Stiu la ce faceti aluzie si imi face deosebita placere sa vorbesc limba romana, limba mamei mele, desi poate nu stapinesc suficient de bine toate subtilitatile ei in vorbirea curenta. Totusi voi face un efort de concentrare cit mai mare pentru a putea raspunde cit mai corect la toate intrebarile. Am invatat primele cuvinte in limba romana de la mama mea, Aurelia Graur, originara din satul Band, judetul Mures, citi si de la sora dinis, Marieta Vasilescu din Bucuresti, o buna cunoscatoare a literaturii romane clasice si contemporane, care a fost prima ce mi-a atras atentia asupra frumusetii si valorii ei. Eu sint nascut in anul 1949 intr-un sat din Macedonia - Iugoslavia unde s-a stabilit si in urma mamei din casa lor, iar studiile, inclusiv cele universitare, le-am facut in Iugoslavia. Asa ca primele limbi pe care le-am vorbit au fost serbo-croata, albaneza, macedoneana, slovena, apoi am studiat si invatat romana, germana, italiana... Dar poate ca nu este cazul sa discutăm acum toate amănuntele devenirii mele ca iubitor si traducător de literatură română. Esențial este faptul că iubesc cu deosebită pasiune limba română și fac tot ce mi sîntă în putință să mi-o însușesc cit mai bine.

G. M.: Esti venit acum la Cursurile de vară si la colocviile stiintifice de limba, literatura, istoria si arta populului roman, organizate de Universitatea din Bucuresti, poti să ne spui ceva despre ele?

B. Y.: As putea spune foarte multe despre utilitatea lor in cunoasterea limbii si a populului roman. Particip pentru a doua oara la aceste cursuri de vară si acum mi s-au sedimentat foarte multe cunostinte, si, mai ales, am invatat cum sa inteleg istoria si arta acestui popor vechi si fecund. Va rog sa consemnati in primul rind cele mai multe momente adresate Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, pentru posibilitatea oferita de a participa la aceste cursuri, apoi stralucirilor profesori si organizatori care au facut tot ce este omneste posibil ca să ne simțim foarte bine, as putea spune, ca acasa. Cum am putea să traducăm unor oameni de înaltă distincție ca profesorii Ion Coteanu, Eugen Marinescu, Florin Popescu, care ne-au dat un exemplu stralucit de ce inseamna ospitalitatea romaneasca, ne-au înconjurat cu dragoste si ne-au invatat cu pasiune si pe deplin si sa ne insusim frumosea, limba română si ceea ce tine de bogata spiritualitate a poporului roman.

La noi in Iugoslavia exista un respect deosebit fată de romani si de România. Acum am înțeles și mai bine de unde vine acest respect. Poporul roman este un popor minunat, iar limba lui de o neamă multă frumusețe. Poporul roman este harnic, construiește enorm de mult și de aceea este și un mare iubitor de pace, de prietenie, de bună conlucrare cu toate țările. Apreciez deosebit de mult aceste calități și iubesc foarte mult România, în special București, această Capitală europeană modernă, într-un intens proces de frumusetare.

Repet, iubesc foarte mult Bucureștiul și sint încântat să remarc noile sale construcții edificare, metroul, noșterizarea și modernizarea Dimboviței, sint impresionate de amplitudinea restaurării monumentelor istorice și de artă, de tot ce se întreprinde pentru înfrumusetarea și modernizarea lui și am să scriu despre toate aceste impresionante realizări contemporane.

As avea foarte multe de spus, dar cred că spațiul biografic nu ne permite acest lucru. Doresc să sintetizez Cursurile de vară ale Universității bucureștene au devenit un excelent prilej de cunoastere mai îndeaproape a limbii și literaturii române, o mai bună ocazie de a lega noi prietenii cu românii, de a-i cunoaște la ei acasă și cred că niștii lor se ridică la cel al celor mai bune manifestări internaționale de

acest gen. M-am apropiat mai mult de folclorul românesc și sint fermecat de frumusețea lui, de profunzimea spirituală. Poate că la aceasta a contribuit și mama mea, deoarece și vatra satului său muresan se include în această străveche civilizație rurală păstrătoare de mari valori culturale. Sint bucuros că limba maternă a acestui pământ este cea a fratelui. Ma impresionează în cel mai înalt grad inițiativele României și Iugoslaviei pentru colaborare și pace în Balcani și pe tot globul. De aici și marelui prestigiu internațional al țărilor și popoarelor noastre în lumea de azi. Românii au un suflet de aur și cu aceste gânduri bune pășesc ospitalierul teritoriu românesc.

G. M.: Si acum să intrăm mai adinc și în sfera preocupărilor tale de traducător al literaturii române. Si încep un tablou, cum este receptivă literatura noastră în Iugoslavia?

B. Y.: La noi se citește mult și cu respect literatura română. Dovadă și solicitările ce le drumul meu spre R.F. Germania, în anul 1974, m-am oprit la Viena să văd locurile pe care a trecut Eminescu. M-am înscris atunci la Universitatea din Viena pentru a învăța limba și literatura română la catedra de romanistică condusă de Prof. Vasile Serban de la Universitatea din Timisoara, căruia și astăzi îi port o profundă recunoștină. Acolo vizităm și parohia ortodoxă română pentru a învăța cit mai repede și mai bine limba română. Participăm și la manifestările organizate de Asociația Româno-Austriacă, la cursurile de limba română înite de Irina Molescu. Primeam reviste din România și la rîndul meu am început să colaborez la Radio-București, la început cu unele note despre manifestările culturale de la Viena, apoi cu traduceri, reportaje, etc. Apoi am primit excelenta publicație „Tribuna Romanic” și o serie de reviste în limba română. În anul 1975 mi-am înscris pentru specializare în limba și literatura română la Universitatea din București. Și așa am intrat în posesia multor lucrări de literatură și am cunoscut mai de aproape pe unii scriitori români, cu care am devenit prieteni.

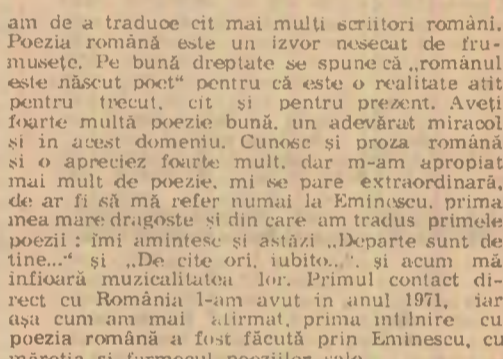
Am început să public din ce în ce mai mult în revistele iugoslave traduceri din cei mai alesi scriitori români, din Eminescu și Argeșul, din Zaharia Stancu și Victor Eftimiu, din Mihail Sadoveanu, Eugen Barbu, Lucian Blaga, D. R. Popescu, Ana Blandina, Gheorghe Tomozei, Romulus Guga, Alexandru Andrioiu, Dan Matuscu, Ion Lătreanu, Florența Albu, Anghel Dumbrăveanu, Constantin Chihiș, Corneliu Leu, Ion Horea, Dumitru M. Ion, Carolina Ilca, Nicolae Dragos, Ion Cristoiu, apoi Stănescu și Stancu și Soreacu, să traduc fragmente din critica literară romanească de Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Alexandru Călinescu, Marin Mincu și mulți alții. Va rog să consemnati că n-am făcut nici-o ierarhizare și am spus numele așa cum mi-au venit mai repede în minte și cred că am omis multe altele. Am tradus și din lucrări științifice, în special de lingvistică și de studii sud-est europene, privind istoria acestui spațiu al nostru, ca de exemplu din lucrările lui Nicolae Iorga, Virgil Candea, Grigore Băncuș, Nicolae Ciachir și altele.

G. M.: Si acum inevitabila întrebare, ce aveți în perspectivă?

B. Y.: Încep cu o apropiată retrospectivă. În anul 1986 am publicat la prestigioasa editură „Flaka e vellezerimti” de la Skopje un volum de versuri de Anghel Dumbrăveanu, iar în începutul acestui an a apărut în editura „Rilindia” de la Prishtina un excelent volum din versurile regretatului Nichita Stănescu, și tot în această editură va apare, tot în traducerea mea, anul acesta sau la începutul anului viitor, un bogat volum selectiv din creația lui Marin Soreacu. Proiecte de viitor sint multe. Scriitorii români sint foarte apreciați la noi, așa că am în plan numeroase scrieri pe care le acceptă cu valori de iubire pentru a le reda cit mai fidel cititorului din țara mea. Noi, poeții și traducătorii iugoslavi, sintem apropiați de dumnezeu-vătră și numai geografic dar și sufletește, spiritual. Timpul în această zonă europeană trebuie să ne cunoaștem cit mai bine, să ne iubim cit mai mult și mai ales să ne înțelegem. Poeții au un zeu - Omul și o religie - iubirea de om, așa că avem multe puncte de conlucrare. Am o mare stimă pentru literatura română, pentru marea ei valoare universală și conștient că este lipsită de nedrept de în Premiul Nobel, dar sper că într-o zi și asta să fie cit mai european, o să-l aibă un Marin Soreacu sau un altul. Acum cunosc foarte de aproape lirica lui Soreacu, precum și părerile criticilor literari din țara și din străinătate, știu foarte bine numele său european, încit personal as considera cu totul justificată o astfel de încununare. În încheiere doresc din inimă multă fericire și prosperitate bunului popor român.

G. M.: Cînd ai început să traduci poezie romanească?

B. Y.: Chiar de atunci, imediat după întoarcerea mea din România în anul 1971, cînd m-am îndrăgostit de țara dumnezeu-vătră și de poezia ei. Atunci am publicat traducerea celor două poezii amintite din stralucitorul Eminescu în revista „Fjala” de la Prishtina. Desi erau primele mele traduceri, poate cu multe stîncăci, au fost foarte bine primite. Mă așteptau prietenii, mîndru-mă să mai traduc din poezia acestui Mare Poet. De dragul lui Eminescu în

Eminescu - sculptura de Mihai Cojan

am de a traduce cit mai multi scriitori romani. Poezia română este un izvor nesecat de frumusețe. Pe bună dreptate se spune că „românul este născut poet” pentru că este o realitate atît pentru înecat, cit și pentru prezent. Aveți foarte multă poezie bună, un adevărat miracol și în acest domeniu. Cînoșc și proza română și o apreciez foarte mult, dar m-am apropiat mai mult de poezie, mi se pare extraordinară, de ar fi să mă refer numai la Eminescu, prima mea mare dragoste și din care am tradus primele poezii: imi amintesc și astăzi „Departate sunt de tine...” și „De cite ori, iubito...” și acum mă înfioră muzicalitatea lor. Primul contact direct cu România l-am avut în anul 1971, iar așa cum am mai afirmat, prima înțînire cu poezia română a fost făcută prin Eminescu, cu măreția și farmecul poeziilor sale.

G. M.: Cînd ai început să traduci poezie romanească?

B. Y.: Chiar de atunci, imediat după întoarcerea mea din România în anul 1971, cînd m-am îndrăgostit de țara dumnezeu-vătră și de poezia ei. Atunci am publicat traducerea celor două poezii amintite din stralucitorul Eminescu în revista „Fjala” de la Prishtina. Desi erau primele mele traduceri, poate cu multe stîncăci, au fost foarte bine primite. Mă așteptau prietenii, mîndru-mă să mai traduc din poezia acestui Mare Poet. De dragul lui Eminescu în

Interviu consemnat de Gelku Maksutovici

*) Interviu a fost luat în luna august 1987, cu prilejul acestor cursuri de vară.

LIRICĂ DIN R.D. GERMANĂ

SILPHAN HERMLIN

Amintirea

TERȚINE.

Cuvintele asteptă. N-auzi glasul nimănui; Pe pleoape-un pumn de noapte par să fie. În plete le fac soarecii de iarnă pui.

Din așteptarea lor imi crește visul mie; Ziua mea lungă, din finitilor lui. De vint sint cumpănite rîndunici, se-mbic.

Dar singure-s în timpul curgător. Diată, monument și jurămînt. Pe rînd hat ceasurile nime-n zbor.

De pe tablele ploii au șters orice cuvînt. Curg peste Mont-Valerien și Plopenșe. În mina nordului stau rîndunici, la rînd.

Mai știu, cum stam atunci în beznă, ce Privire-albastră, mina știu, sulfarea Și seri de aur ca un ceal de tel.

Mai știu cum se mințea nențirirea. De pară siguri erau toți de-un „miine”-n viață.

Orașu-n duh de steaguri plin ea marea. De viitor zdrobite steaguri pin' la apă.

Cum mergeau toți, purtînd căluz de cînt; Azi carnea lor pe șobolani răsfăț

Sase picioare sub al așteptării-avînt. Doar stîlpi de ploaie sprînjînd, alene. Nu-i uită numai rîndunicele cîzînd

Fulgerător sau lin pe sub morene.

Sonet

(DUPĂ MICHAEL DRAYTON).

De-am hotărît ceva, abia încep. De caut tîna, mă ridic din pat. Unde-am pierdut, ciștigului dau cep. De la oșpețe plec infometat. Mă simt zburînd dar vreau să merg pe jos. Pricpe adine dar făptul nebunește. În iad de fclerici din fire-s scos. De par a fi întreg, totu-m lipsește. Speranța cu văzduhului imi conșug dar ea o cîrțîlă prin glod strîbat. De-o mare lipsă ard și în belșug și-n marea lipsă sint îndestulat.

Am totul, dar tînjind la toate trec — în mări de gheață-arzînd, în foc

mă-nec.

În românește de Grete Tartler

UN POET - O LUME

David Hofstein (1889 - 1952)

David Hofstein este unul din poeții importanți ai literaturii în limba idis. A trăit și s-a publicat opera în Ucraina, la Kiev. În anul 1910 Hofstein marchează aini evoluția sa și „aprofundarea unor teme majore ale omului cu imperfecțiunile biologice, realizînd în același timp o conceptualizare și

o imagistică nemeantînțite pînă la el în poezia idis. Formele de manifestare lirică sint diferite și originale. David Hofstein cultivă versul alb, dar și balada, far metafora vizuăză carobscă și cu reveria, invadată fiind în majoritatea cazurilor de melancolia rafinată.

Cimpia

Cimpia rusă simhăta, așa, pe înserate, E doar singurătate, așa, singurătate. Si sania e veche și glauha e bătrîna. Deasupra mea cu noaptea lumina se înșină. Are de năduri e zarea cea din urmă. Si eu singurătate și drumul mi se curmă. În fată cadru alb, pe care risipite Stau cîteva căsute în fum învăluite. Si cine să sulfarea să se-aucelle? Sîre casa de evreu cărăile-s mai multe, Iar casa este cașă cu luminări în geam. Acolă sint copii pe care eu îi am. Si orizontu-î strîmt și lumea este mlcă. De două ori pe lună în firg piciorul pică. Si iar tristete și iar tăceri cumplite. În casele de vînturi prăvălite. Doar înima păstrează o mîncolire verde, Care eu arîu stepei speranta nu si-o pierde.

Cimpia rusă simhăta, așa, pe înserate, E doar singurătate, așa, singurătate...

Zăpadă

Această falnică ninsoare Căzut-a spre mirare lumii? De ce sint două urne oare, Peste vîntuștii lumii?

Si poate fi ceva pe lume Mai scump decît crîngul? Mă bate doar un fir anume Si abî este păcatul.

Au fost și multe suferinți, Prin luma neprimitoare Si liniști albe și cîmîni, Cad iară și mă doare.

Si iarăși pustiuri si-n zări diafane Dunete-s rînduri

Si iarăși în lanț revad caravane, Un șir sint de gînduri.

Si apele visează prundul, Un cînt de vulcan Si lîpă străfundul Si plîng iar de foame cohorte sarmane. Si soarele cade agale Pe vechile pietre din cale. Copiii, Aud cum rid cetii. Plîng și plînsul cu riset se lasă, Că nu vreau acasă...

Si asprul gînd l-am prins asupra lumii, Un bălăciun în aer atîmă

Si iar nu pot uita inrosit humii. Pămîntul meu de toate neceret.

Si iarăși ochii mi-î îndrept spre cer. Si toate stetele de sus.

Cu străluciri de neapus. Mă bat cu muzica de ger.

Iar cîntul de lăce nu mi-a răpus Nici bucuriile de om.

Nici suterinfele de om.

Călătoria

Vă fur că am mai fost pe-aiel, Cîndva înregistrat-am pe rețînă Si valca aceea și pădurea albastră. Si niștii acesta galben din afă. În scrierilor roșilor Amințirea rîd. Memoria e vie. Si imi aduce-n față Pînă și cotiturile de drum. Aici am fost, mă fur încă o dată. O vis sau nu, ce împorțanță are? Cînoșc satul din față Si cîndva, demul. Am fost în cîrșul de-a lături.

Prezentare și traducere de Stelian Gruia

SPORT AUR, AUR, AUR

Cinci medalii de aur (din șase posibile), una de argint și patru de bronz, iată un bilanț care, în mod normal, nu ar mai avea nevoie de cuvinte în plus. La Rotterdam, gimnastele noastre au reușit să uieze de excepție, performanțe obținute în fața unor adversare care păreau obiectiv și subiectiv, de nevîns.

Au învins, înfrîmîndu-i pe cei șepteci (mai ales de atunci), care lîndeau să creadă că după zîna Montreuil, Nadia, seuala de gimnastică romanească nu va mai urea nicîdată în virf. Si a ureat, nu pînă urea sau pînă acolo, ci chiar în virf, făcînd din Aurelia Dobre cea mai înaltă campionă mondială la „absolut” din toate timpurile! E!, Daniela Silivas, Eugeniei Golea, Cameliei Voinea, Esterinei Szabo și Celestinei Popa nu avem cuvinte destule (și-l așteptăm pe Fănuș, care le are!) pentru a le face din ele un buchet imens pe care să-l așternem la pîlărele lor. Cine își inchipuie că a fost usor să înșălă! Gimnastica actuală, pe plan internațional, nu dure lipsă de talente de excepție și nici de susținători ale lor cu mijloace mai mult sau mai puțin ortodoxe. Arbitrajele au devenit, de aceea, din ce în ce mai severe, depunînd-se se face parca mai usor decît altădată. În aceste condiții, a cucerii în medalii din 18 posibile (aur, argint, bronz) este în act de eroism, și de eroism ar dat dovadă toate gimnastele noastre, cit și antrenorii lor. A avea un exercițiu la birnă (10 cm?) în premieră absolută este un act de slădire a ceea ce, pînă la fine era o imposibilitate, un risc imens în care o singură inexactitate, o rîdere (de înțeles la acest aparat „împonderabil”) te scotea din cursă nu numai pe tine, ci întreaga echipă! Aurelia Dobre, pentru că despre ea este vorba, a avut acest curaj de excepție care a făcut să uibină ceea ce Nadia, minneta Nadia, nu obținuse nicîdată: titlul absolut. Și odată cu acesta, alături de celele ei, titlul de cea mai bună echipă de gimnastică din lume. Minunat, desigur, acest cuvînt, prin deasa lui folosire, pare urea puțin pentru a exprînde în el ceea ce sintem cu față dină acest Rotterdam de care ne vom aminti (sperăm, cu deplină îndreptățire) pînă la... vîltoarea ediției a Campionatelor mondiale.

Ceva-ceva a început să miste din nou în turebi și românește, Victoria, la prima veșee strînsă, cu naționala U.R.S.S. în Campionatul

europăan, n-a fost obținută oricum, ci cu strălucire, una esue pe care specialiștii l-au de clarat rar, imposibil de văzut în mai puțin de un an. După vîntușele înfrîngeri de acasă, dar mai ales de „afară”, iată că rugăbii și aminece de jocul și performanțele celor dinaintea lui a ceea ce reprezintă o mîncolire verde. Intre ei sint destule nume necunoscut! Or, tocmai acestu'reu este pozitiv, îmbucurător, deoarece în rugby, ea în orice sport, ultimii erau vin au înțindauna dreptate. A juca la era aceluia cu foste gîni, ea și cum ai juca pe computer, este o eroare, caruselul valorilor se învîrte din ce în ce mai repede, și cine poate sta în el fără să amețească învinge. Cine nu... Desigur, nu ne grăbim, dar trebuie să spunem că sintem convînsi că, așa cum în gimnastică există o școală romanească, așa există și în rugby. Numai o promisiune selectivă și o anumită plafonare necesităzată și neombătută la timp au adus naționala noastră de rugbui în fața pierderii unor înțîniri la scururi incredibile. Se pare că timpul care a trecut a fostul, iar noi antrenorii, în fața faptului că țara să abia începe să valoreze tinere, nu mai pot redita vechile performanțe.

Naționala de fotbal (care nu participă la calificarea pentru campionatul mondial, cum a crezut comentarii noștri radiu) a mai făcut un pas spre calificare. Acest l-0 obținut reprezintă totuși o victorie care ne mentine în cursă, chiar dacă, la prima vedere, spanioli continuă să abia prima sansă (dar pară la Bratislava, în edția trecută...). Totul e că nu ne speriem de ultimul joc, decît, cum am mai făcut-o de atîtea ori (de drept, pe teren propriu!). Din experiența de pînă acum, pare că naționala de fotbal Joacă „decisivul” mai bine pe terenul altora, decît pe teren propriu. De ce?, nu putem ști (poate sint mai puțin sfîștătorii!). Ce știm este că Austria nu este cea mai bună echipă din lume, și așa cum Steaua a cîștigat Cupa Campionilor Europeni în Spania, cu o echipă spaniolă, așa și naționala noastră poate să facă același lucru. Noi nu-i vom bate pe austrieci cum l-au bătut spanioli la Viena (cu geluri dubioase, datorate unui arbitraj meritor favorabil), dar vrem să sperăm că îi vom bate eu... 1-0. Chiar și după un meci cum a fost cel de la Vloră. Slab, slab, dar cit a trebuit.

Ulisse

REDACTIA: București, Piața Școlilor nr. 1, tel. 17 32 09

ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95

Tiparul executat la:

COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCINTEI

Redactorul șef: Nicolae Don Frunteleto

Mihail Ungheanu (redactorul șef adjuncț), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REVISTA EDITATĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

REVISTA EDITATĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

REVISTA EDITATĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

REVISTA EDITATĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

REVISTA EDITATĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

REVISTA EDITATĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

REVISTA EDITATĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

REVISTA EDITATĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

REVISTA EDITATĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

REVISTA EDITATĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA